

הַיָּמִים. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (שמות ב) וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בְּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. מִי זֶה יוֹם הַשַּׁבָּת? הִנֵּה אוֹמֵר, זֶה הַצַּדִּיק.

אָמַר לָהֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא: אַתֶּם חִלַּלְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת הַזֶּה שֶׁאֲנִי גֹזְרֵתִי שִׁיְהִי מְלַךְ עַל כָּל שְׂאֵר הַיָּמִים, וְאַתֶּם עֲשִׂיתֶם אוֹתוֹ עֶבֶד עֲבָדִים - אַף אַתֶּם תִּסְבְּלוּ אוֹתָהּ עֲבוּדָה קָשָׁה.

(בא וראה כמה שנים ישב אותו צדיק, שלא ראה את אביו ועשרים ושנים שנה. הרי הם ישבו במצרים עשרים ושנים שנה, לכל שבט מאותם עשרת השבטים שמקרו אותו. לפי החשבון היו מאותם ועשרים שנה כלם, תוריד מהם עשר שנים שנכו להם בית דין שלמעלה בשביל עשרה שבטים קדושים שמתו שם במצרים, נשארו מאותם ועשר, והו שכתוב (בראשית מב) רד"ו שמה).

אָמַר לָהֶם יַעֲקֹב, בְּבִקְשָׁה מִכֶּם, רְדוּ לַגְּלוּת, וְנִפְּו אוֹתָם הַחֲטָאִים וְלֹא יִחַרַב הָעוֹלָם בְּרַעֲב, שֶׁהָרִי אֵינִי בְּכֶם מִי שִׁזְזוֹן אֶתְכֶם הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא, פָּרַט עַל יְדֵי אוֹתוֹ הַצַּדִּיק שִׁמְכַרְתֶּם. זֶהוּ שִׁפְתוֹב (תהלים קמה) פֹּתַח אֶת יַדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רֶצוֹן. עַל יְדֵי מִי? עַל יְדֵי "כָּל" חֲזַר וּפְרַשׁ מִי הַכַּל הַזֶּה -

צַדִּיק. זֶהוּ שִׁפְתוֹב צַדִּיק ה' וְגו'. וּבְכֹז זֶה לְמַטָּה, עַל יְדֵי הַצַּדִּיק הַזֶּה, הַיְתָה לוֹ לְעוֹלָם הַצֵּלָה בְּאוֹתָן שְׁבַע שָׁנוֹת רַעֲב. וְעַל שִׁמְנָעוּ בְּרֻכּוֹת מִשְׁבַּע הַדְּרָגוֹת הָעֲלִיּוֹנוֹת, הַתְּעוֹרְרוּ דְרָגוֹת אַחֲרוֹת שֶׁל הַצַּד הָאֲחֵר עֲלֵיהֶם בְּחֲטָאֵיהֶם.

בֵּינָן שִׁירָד יַעֲקֹב הַשְּׁלָם לְמִצְרַיִם, הוּא וְכָל אוֹתָם הַשְּׁבָטִים, וְרָאוּ הָעוֹלָם הַתַּחֲתוֹן כְּמוֹ הָעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, שֶׁעַל יְדֵי אוֹתוֹ הַצַּדִּיק נִזְוֵן הָעוֹלָם, זֶהוּ שִׁפְתוֹב (בראשית מב) הוּא הַמְּשַׁבֵּיר לְכָל עִם הָאָרֶץ. הוּא הַמְּשַׁבֵּיר - מֵה זֶה מְשַׁבֵּיר? אֶלָּא מוֹשֶׁה הוּא בְּרָאשׁוֹנָה מִן

בְּרַכָּאן, לְבְרַכָּא כָּל שְׂאֵר יוֹמִין. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (שמות כ"א) וַיִּנַּח בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי עַל כֵּן בְּרַךְ ה' אֶת יוֹם הַשַּׁבָּת. מֵאֵן יוֹם הַשַּׁבָּת, הָיִי אִימָא דָּא צַדִּיק.

אָמַר לוֹן קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, אַתּוֹן חִלַּלְתוּן לְהַאי שַׁבָּת, דְּאֲנָא גְזַרְנָא דִּיהָא מְלַךְ עַל כָּל שְׂאֵר יוֹמִין, וְאַתּוֹן עֲבַדְתוּן יְתִיָּה עֶבֶד עֲבָדִין, אוֹף אַתּוֹן תִּסְבְּלוּן הַהוּא עֲבוּדָה קָשָׁא. (תא חו, כמה שנים יתיב ההוא צדיק, דלא הוא לאבוהי, כ"ב שני. הא אנון יתבו במצרים כ"ב שני, לכל שבטא מאינון עשר שבטין דנבינו ליה. לפום חושבנא הוו מאתן ועשרים שניו לכלהו, דל מינייהו עשר שניו הנביתו לון בי דינא דעילא, בגין עשר שבטין קדושיין דמיתו תמן במצרים, אשתארו מאתן ועשר, הךא הוא דכתיב, רד"ו שמה).

אָמַר לוֹן יַעֲקֹב, בְּבַעוּ מִיַּנְיִכּוּ, חוֹתוּ לַגְּלוּתָא, וְנִכְתִּיתוּ אִינוּן חוֹבִין וְלֹא יִתְחַרַב עַלְמָא בְּכַפְנָא, דִּיהָא לִית בְּכוּ מֵאֵן דִּיזוֹן לְכוּ קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא, בַּר עַל יְדָא דִּיהוּא צַדִּיק דִּיזְבִּינְתוּן. הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, (תהלים קמה טז) פֹּתַח אֶת יַדְךָ וּמִשְׁבִּיעַ לְכָל חַי רֶצוֹן. עַל יְדֵי דְמֵאֵן, עַל יְדָא דְכ"ל. הֲדָר פְּרִישׁ מֵאֵן הָאִי כָּל, צַדִּיק, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, צַדִּיק ה' וְגו'.

וּבְגִזְזוֹנָא דָּא לְתַתָּא, עַל יְדָא דִּיהָא צַדִּיק, הִנֵּה לִיָּה לְעַלְמָא שְׁזִיבוּתָא, בְּאִינוּן שְׁבַע שְׁנֵי כַפְנָא. וְעַל דְּמִנְעוּ בְּרַכָּאן מִשְׁבַּע דְּרָגִין עֵילְאִין, אִיתְעָרוּ דְּרָגִין דְּסִטְרָא אַחְרָא עֲלֵייהוּ בְּחוֹבֵייהוּ.

בֵּינָן דְּנַחַת יַעֲקֹב שְׁלִימָא לְמִצְרַיִם, הוּא וְכָל אִינוּן שְׁבָטִין, וְחָמוּ עַלְמָא תַתָּאָה כְּגוֹוֹנָא דְעַלְמָא עֵילְאָה, דְעַל יְדָא דִּיהוּא צַדִּיק מִיַּתְזָן עַלְמָא, הֲדָא הוּא דְכַתִּיב, הוּא הַמְּשַׁבֵּיר לְכָל עַם הָאָרֶץ.

הוּא הַמְּשַׁבֵּיר, מֵאִי מְשַׁבֵּיר. אֶלָּא שׁוֹבֵר הוּא בְּקַדְמִיתָא מְעַלְמָא עֵילְאָה. כְּדַכַּתִּיב, (שם)